บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กลุ่มสื่อสารสุขภาพ โทร ๐ ๒๕๙๐ ๔๙๑๑

ที่ สธ ๐๙๓๙.๐๓/ว ๑๓๗๕ **วันที่** ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอนำส่งแนวทางการดำเนินงานการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) และขอรายชื่อเพื่อร่วมเป็นคณะทำงานตอบโต้ความเสี่ยงฯ

เรียน ประธานคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
ผู้อำนวยการสำนักโภชนาการ
ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
ผู้อำนวยการพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ
ผู้อำนวยการกองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ
ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒
ผู้อำนวยการศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ
ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข
ผู้อำนวยการสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ
ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาสภาวะเขตเมือง
ผู้อำนวยการกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
ผู้อำนวยการศูนย์ทันตสาธารณสุขระหว่างประเทศ

ตามที่ กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ ได้ดำเนินการจัดทำตัวชี้วัดร้อยละของการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) และมอบหมายให้นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานท่านร่วมเป็นคณะทำงานตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) ซึ่งจะเป็นผู้ร่วมตรวจสอบพร้อมให้ข้อมูลข้อเท็จจริงผ่านระบบเฝ้าระวังและตอบโต้ความเสี่ยงผ่านระบบสาสุข ชัวร์ เพื่อเฝ้าระวังและตอบโต้ข้อมูลข่าวสารเท็จ หรือ ความเสี่ยงด้านสุขภาพด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงน่าเชื่อถือ และปฏิบัติได้ง่ายและถูกต้อง ให้สอดคล้องกับการสร้างความรอบรู้ ด้านสุขภาพแก่ประชาชน รวมถึงการเฝ้าระวังข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งเป็นภารกิจของกองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ นั้น

ในการนี้กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ จึงขอนำส่งแนวทางการดำเนินงานตัวชี้วัดร้อยละของการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และขอให้หน่วยงานของท่านเสนอรายชื่อผู้รับผิดชอบงานด้านสื่อสารความเสี่ยง หรืองานสื่อสารที่เกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญในการตอบโต้ความเสี่ยงร่วมเป็นคณะทำงานตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้นางสาวภูริยา ศรีนวล นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ เป็นผู้ประสานงาน และส่งมาตาม QR Codeที่แนบมาพร้อมนี้ ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม๒๕๖๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

(นายสิทธิพงษ์ ยิ้มสวัสดิ์)
นายแพทย์เชี่ยวชาญ (ด้านเวชกรรม)
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ

แบบขอรายชื่อคณะทำงานฯ

แนวทางการดำเนินงาน

การตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ

คำนำ

การสื่อสารในสังคมปัจจุบันมีการส่งข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ส่งผลให้เกิดข่าวสารที่ขาดความชัดเจน คลุมเครือ บิดเบือน เป็นเท็จ และมีความเสี่ยงต่อประชาชน โดยเฉพาะข้อมูลด้านสุขภาพ ที่ส่งผลต่อความปลอดภัย สุขอนามัย หรือในบางรายอาจส่งผลถึงชีวิต กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศที่มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คนไทยสุขภาพดีในทุกช่วงวัย รวมถึงมีหน้าที่เผยแพร่ ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งชี้แจง แก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นให้กับประชาชนอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ซึ่งการบริหารจัดการข้อมูล ข่าวสารด้านสุขภาพที่ล้นทะลักมากมายในโลกยุคดิจิตอลนั้น เป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารข้อมูลด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถ ดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย

การสื่อสารเพื่อตอบโต้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ นอกจากเป็นการให้ความรู้ในเรื่องของข้อมูลที่เป็นจริงแล้ว ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของกรมอนามัยอีกด้วย ดังนั้น กองส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการสื่อสารของหน่วยงานกรมอนามัย จึงได้จัดทำแนวทางทางการดำเนินงานตัวชี้วัดร้อยละของการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อให้การสื่อสารของกรมอนามัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้อง ในขณะที่อีกด้าน คือ การเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารในสื่อต่าง ๆ ที่อาจบิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริงโดยเน้นข้อมูลด้านสุขภาพและการจัดอนามัยสิ่งแวดล้อมตามบทบาทภารกิจของกรมอนามัย

แนวทางการดำเนินงานการตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ทันต่อเหตุการณ์ (RRHL)

ความเป็นมา

กรมอนามัยได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ตอบโต้ความเสี่ยงเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Risk Response for Health : RRHL) เพื่อเฝ้าระวังและตอบโต้ข้อมูลข่าวสารเท็จ หรือ เสี่ยงด้านสุขภาพด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง น่าเชื่อถือ และปฏิบัติได้ง่ายและถูกต้อง โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2562 – จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และการเฝ้าระวังข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งเป็นภารกิจของกองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ ทั้งนี้ การดำเนินงานได้มีการพัฒนารูปแบบจาก Analog สู่แบบ Digital ดังนี้

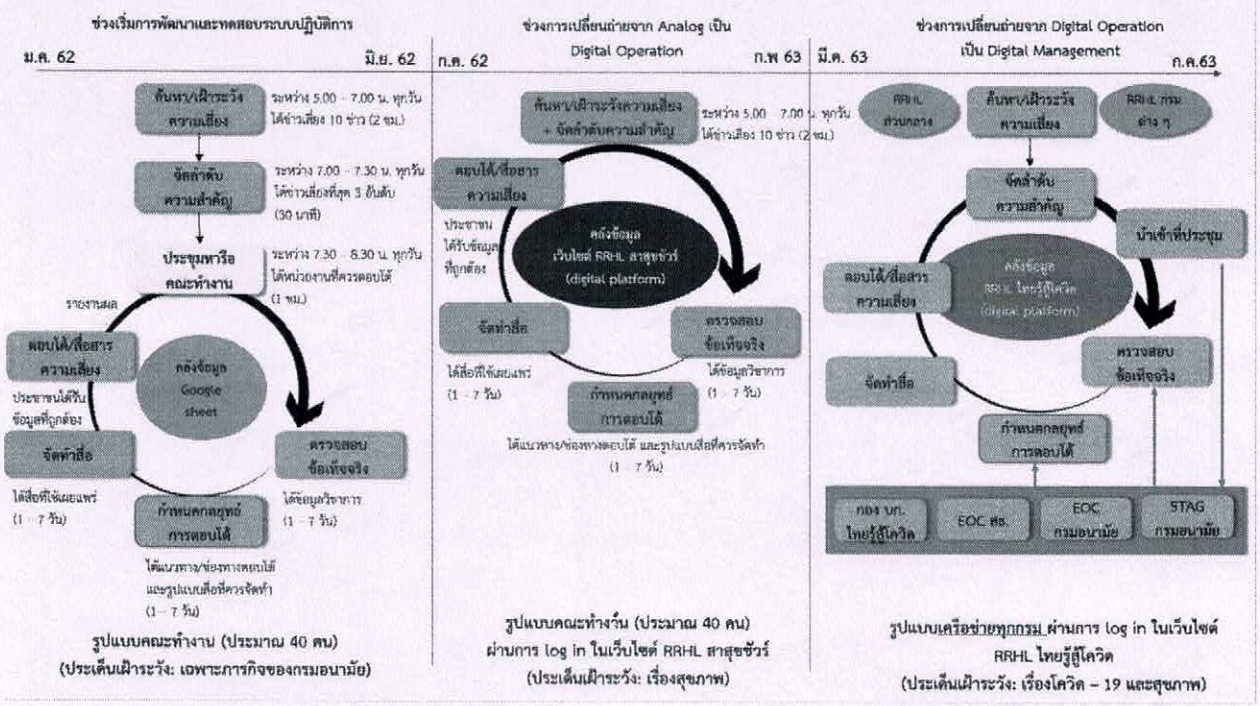

ช่วงที่ 1 ช่วงเริ่มการพัฒนาและทดสอบระบบปฏิบัติการ (เดือนมกราคม – มิถุนายน 2562) การปฏิบัติงาน โดยการค้นหาและเฝ้าระวังข่าวเสี่ยง จากอินเทอร์เน็ต โดยคณะทำงาน ในรูปแบบคณะทำงานของกรมอนามัย จำนวน 40 คน ตอบโต้ภายใน 1–7 วัน โดยเฝ้าระวังเฉพาะประเด็นข่าวของกรมอนามัยเท่านั้น

ช่วงที่ 2 ช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก Analog เป็น Digital Operation เป็นการออกแบบและนำเว็บไซต์ สาสุข ชัวร์ มาใช้งาน โดยให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานบน Platform เว็บไซต์ RRHL สาสุขชัวร์ โดยเริ่มขยายข้อมูลข่าวสารการเฝ้าระวังเป็นเรื่องสุขภาพ ซึ่งจะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ดำเนินการตอบโต้ภายใน 1-7 วัน เช่นเดียวกัน

ช่วงที่ 3 ช่วงเปลี่ยนถ่ายจาก Digital Operation เป็น Digital Management เนื่องจากเป็นช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากโรคดังกล่าว ประกอบกับสถานการณ์การระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็ว กรมอนามัย จึงเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องดำเนินการเฝ้าระวังข่าวปลอมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิด โดยได้

ทำงานร่วมการ กอง บก.ไทยรู้สู้โควิด EOC กระทรวงสาธารณสุข EOC กรมอนามัย และ STAT ของกรมอนามัย ซึ่งนอกจากจะเฝ้าระวัง เรื่อง สุขภาพแล้ว ยังเน้น เรื่องโรคโควิด -19 ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วนอีกด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2566 จากผลการดำเนินงานในเดือนตุลาคม 2565 – ปัจจุบัน ถือเป็นการเข้าสู่**ช่วงที่ 4** ช่วง Digital Platform สาสุขชัวร์ & Anti-Fake news คือ การนำ Digital มาใช้มากกว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้ ยังเป็นการดำเนินงานความร่วมมือระหว่าง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และเครือข่ายกรมทุกกรม โดยดำเนินงานร่วมกับ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม กระทรวงดิจิทัล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

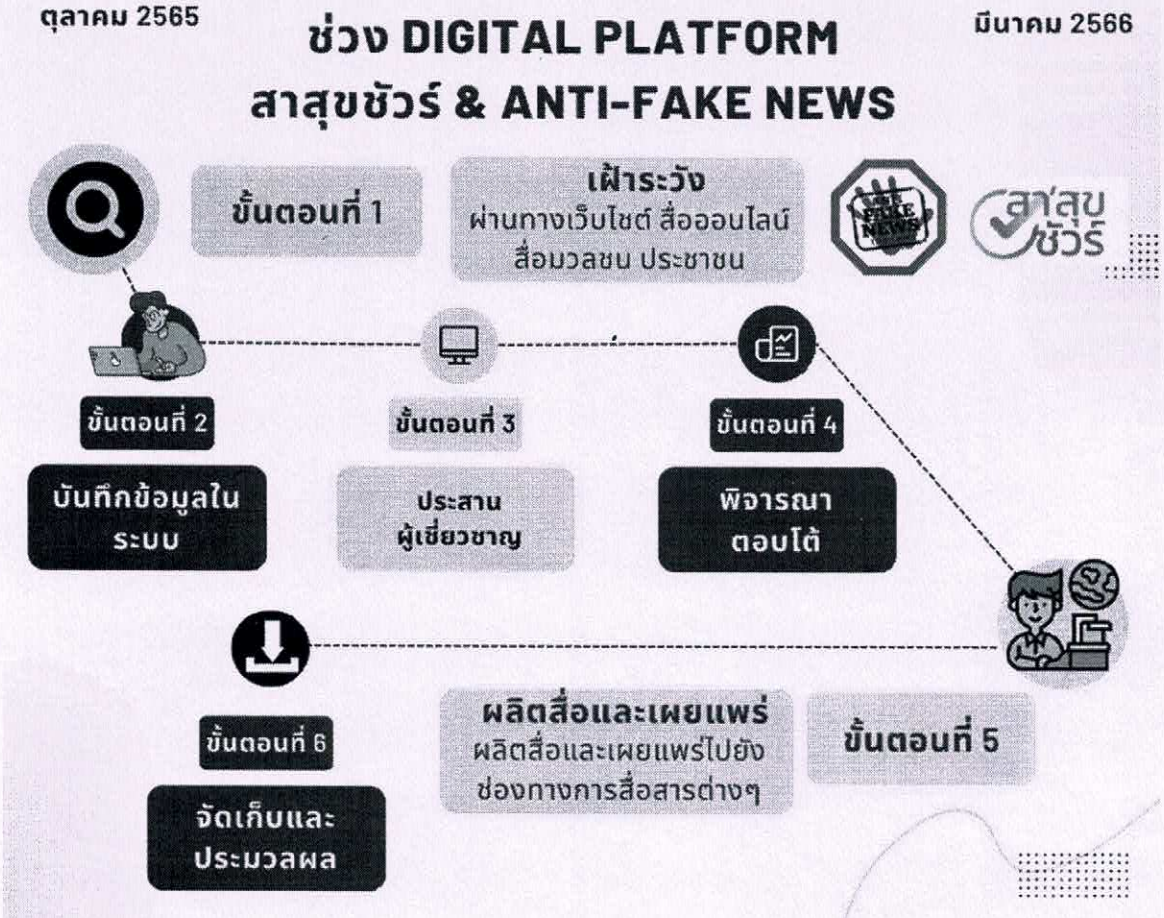

ช่วงที่ 4 ช่วง Digital Platform สาสุขชัวร์ & Anti-Fake news โดยมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) เฝ้าระวังข้อมูลข่าวสาร โดยนำเข้าข้อมูลข่าวเสี่ยงด้านสุขภาพ ข่าวปลอม หรือข่าวบิดเบือน มาจาก 5 ช่องทาง ได้แก่

1.Admin สาสุขชัวร์

2.ระบบ Anti-Fake news

3.เครือข่ายสาสุขชัวร์

4.เครือข่ายกรมทุกกรม

5.ประชาชน

2) บันทึกข้อมูลในระบบ นำข้อมูลจากทั้ง 4 ช่องทางเข้าสู่ระบบด้วยตนเอง

3) ประสานผู้เชี่ยวชาญ โดย Admin สาสุขชัวร์ จะดำเนินการประสานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดำเนินการโดยระบบ ผ่ายการเลือกผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระบบจะดำเนินการแจ้งเตือนข้อมูลดังกล่าวไปยังผู้เชี่ยวชาญทาง E-mail โดยมีกำหนดระยะเวลา ภายใน 2 ชั่วโมง

4) พิจารณาตอบโต้ โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากข้อมูลวิชาการ ข้อมูลวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตอบโต้ ว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เป็น ข่าวจริง ข่าวบิดเบือน ข่าวปลอม ข่าวเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยมีคำนิยามดังนี้

- ข่าวจริง ตรวจสอบแล้ว พบว่าข่าว หรือ ข้อมูลทั้งหมดเป็นความจริง
- ข่าวบิดเบือน ตรวจสอบแล้ว พบว่าข่าว หรือ ข้อมูลบางส่วนเป็นความจริง และมีข้อมูลบางส่วนที่ไม่เป็นความจริง
- ข่าวปลอม ตรวจสอบแล้ว พบว่าข่าว หรือ ข้อมูล ร้อยละ 80 ถึงทั้งหมดไม่เป็นความจริง และเข้าข่ายหลอกลวง
- ข่าวเสี่ยงต่อสุขภาพ ตรวจสอบแล้ว พบว่าข่าว หรือ ข้อมูลเป็นความจริง และอาจส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง

5) ผลิตสื่อและเผยแพร่ ระบบจะดำเนินการประทับตราผลการพิจารณาดังกล่าว และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ สาสุขชัวร์ และช่องทางการสื่อสารของกรมอนามัย โดยข้อมูลข่าวสารที่มาจาก Anti- Fake news จะดำเนินการเผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์ Line และ Facebook เป็นต้น

6) จัดเก็บและประมวล ระบบจะจัดเก็บข้อมูล และประเมินผลข้อมูล เพื่อรายงานผลการดำเนินงานเป็นสถิติประกอบรายงานผลการดำเนินงาน สำหรับการจัดทำแผนพัฒนา แผนการดำเนินงาน ปรับปรุงรูปแบบและรายงานผู้บริหารสำหรับตัดสินใจต่อไป

คำนิยาม

RRHL คืออะไร...

คือ การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลสุขภาพผ่านสื่อ Social Media เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในส่วนของประเทศไทยประเด็นปัญหาการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็น ถูกต้อง ทันเหตุการณ์ตรงกับความต้องการของประชาชน และปัญหาผลกระทบจากข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ไม่ถูกต้อง การตอบโต้ข้อมูลสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง อย่างทันท่วงที และการสื่อสารสุขภาพที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในสภาวการณ์การระบาดครั้งนี้ การได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร ที่ผิดพลาดบิดเบือน การแพร่ระบาดของ ข้อมูลที่มากเกินไป ทั้งเจตนาดีหรือร้าย ข้อมูลที่มีทั้งเรื่องจริง เรื่องเท็จ หรือที่ยังไม่มีการพิสูจน์แพร่กระจายอย่าง รวดเร็วผ่านโซเชียลมีเดีย ส่งผลกระทบให้ข้อมูล และคำ แนะนำที่เชื่อถือได้ในช่วงวิกฤตมีการเข้าถึงยากมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสร้างความไม่ไว้วางใจ และส่งผลลบต่อการ ตอบสนองต่อมาตรการ และนโยบายของหน่วยงานภาคสาธารณสุข

ทั้งนี้ ปัญหาสุขภาพของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงตามปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมมากขึ้น รวมไปถึงกระแสการตื่นตัวและความใส่ใจด้านสุขภาพ ซึ่งประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพจากสื่อหลากหลายช่องทาง ที่มีทั้งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และไม่น่าเชื่อถือ โดยมีบางข้อมูลที่เป็นเท็จมักมีการแชร์ข้อมูลออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้ประชาชนที่ได้รับข้อมูลเกิดความเชื่อจนนำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมา ศูนย์การตอบโต้ความเสี่ยงเพื่อเพิ่มรอบรู้ด้านสุขภาพ (Risk Response for Health Literacy Center (RRHL)) ของกรมอนามัย จึงเป็นอีกความก้าวหน้าของกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาระบบและกลไกการสร้างความรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชน โดยมุ่งเน้นการเฝ้าระวังและค้นหาประเด็นข่าวที่มีความเสี่ยงและความรุนแรงต่อสุขภาวะของประชาชน และตอบโต้โดยการนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องทางวิชาการผ่านสื่อ Social Media เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

ขั้นตอนการเฝ้าระวังและตอบโต้ความเสี่ยงเพื่อความรู้ด้านสุขภาพ (ระบบสาสุข ชัวร์)

1) เฝ้าระวัง

ตรวจดู/ค้นหาข่าวน่าสงสัยจากอินเตอร์เน็ต

2) นำข่าวเข้าระบบ

เข้าเว็บไซต์สาสุข ชัวร์ คลิก “แจ้งเบาะแส”

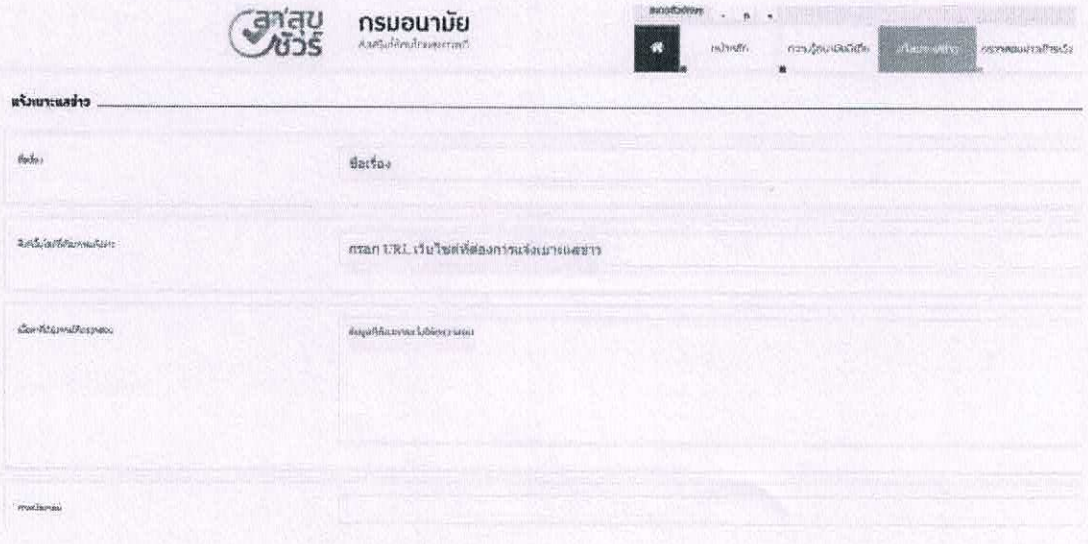

3) ประสานผู้เชี่ยวชาญ

โทรประสานหรือคลิก Assign to เพื่อประสานผู้เชี่ยวชาญ

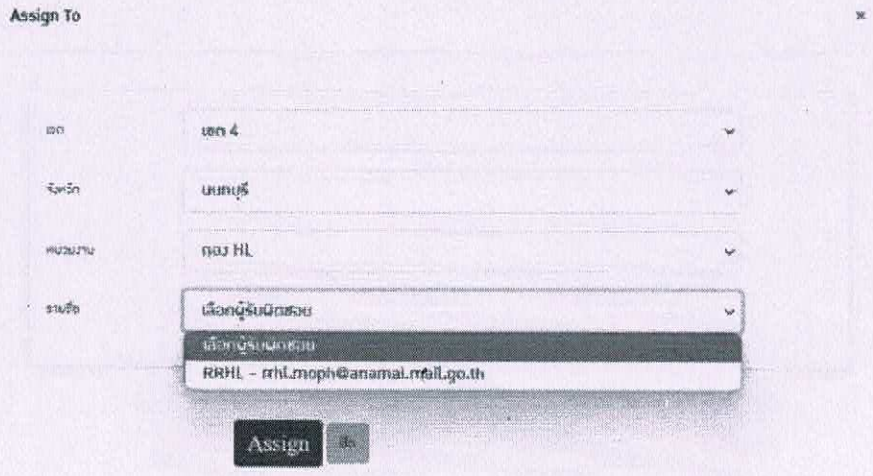

4) ตรวจสอบข้อเท็จจริง

คลิก “ตรวจสอบข่าวเฝ้าระวัง” และ “ตอบกลับ” เพื่อให้ข้อเท็จจริง

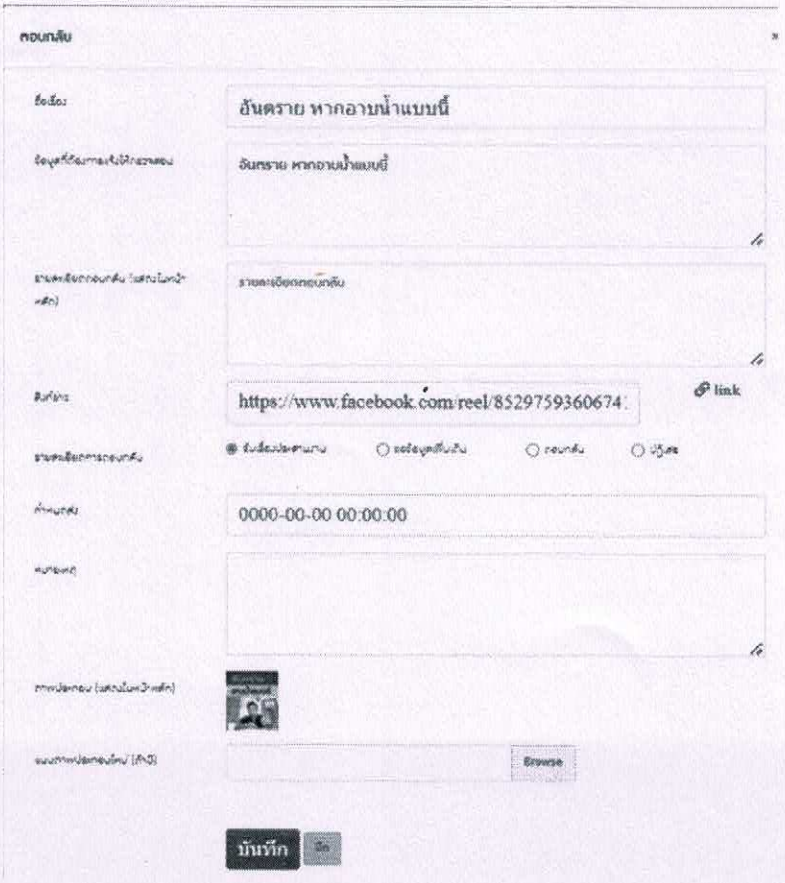

5) สร้างสื่อแจ้งเตือน

คลิก “ประสงค์เผยแพร่” เพื่อสร้างสื่อแจ้งเตือน

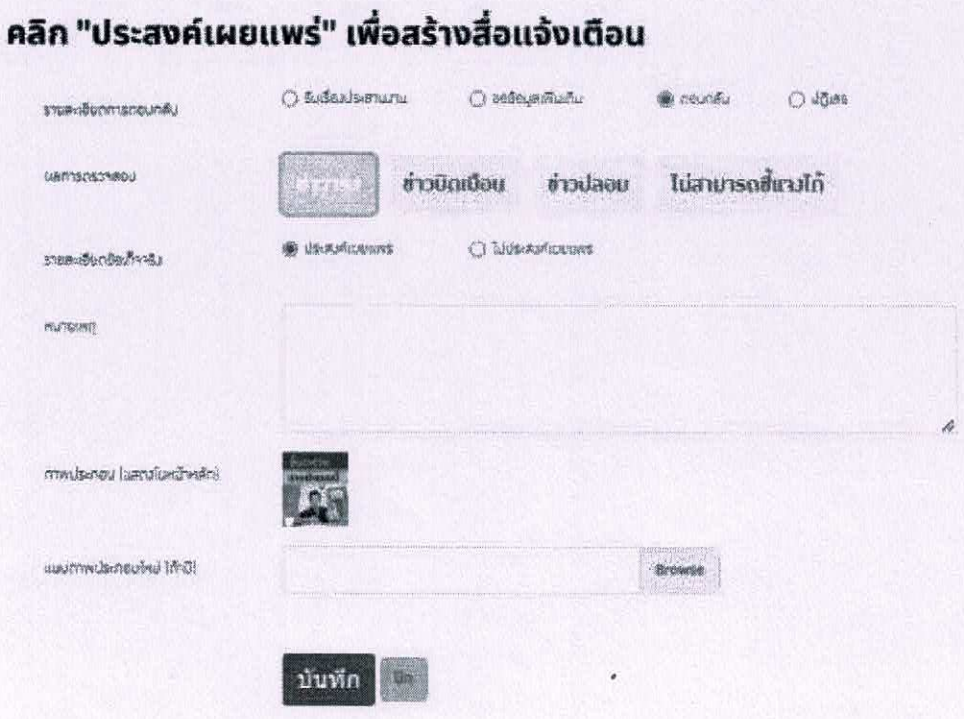

รายชื่อผู้ประสานงาน

1. นางสาวประวีณ์นุช กาญจนขจรศักดิ์ นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ โทรศัพท์ที่ทำงาน : 02 590 4922
   โทรศัพท์มือถือ : 088 493 6583
2. นางสาวภูริยา ศรีนวล ตำแหน่ง นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ โทรศัพท์ที่ทำงาน : 02 590 4911
   โทรศัพท์มือถือ : 089 232 4233
3 นายณัฐวิทย์ ญาดี ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์โทรศัพท์ที่ทำงาน : 02 590 4096
   โทรศัพท์มือถือ : 0985529545

สถานที่ทำงาน กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย